16 Jaar, No. 100. — 's HERTOGENBOSCH, — Donderdag 22 Augustus 1844.

DE NOORD-BRABANDER

Staats- en Letterkundig Dagblad.

ABONNEMENTS-PRIJS
's jaar de Stad., ƒ 12.
Franco per post. » 14.

(Verschijnende driemalen in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

ADVERTENTIEN
15 cents de regel
behalve 35 cents zegel

SIGERE VERUM QUID VETAT
HORATIUS.

De hoogere wetenschappen.

Zij worden bij ons verwaarloosd. De uitdrukking zal misschien scherp vallen; het oordeel overdreven voorkomen: wij zijn gereed der waarheid hulde te doen; wij willen die hier ook niet verheelen.

De wetenschap staat in Nederland in vergelijking met andere landen op eenen veel lageren trap. Het verschil is groot. Maar ook groot is het verschil van aanmoediging dat elders der wetenschap te beurt valt.

En toch wordt in Nederland aan het hooger onderwijs geld genoeg verkwist. Wij bezigen dat woord *verkwisten*, omdat men de tonnen schats daaraan toegekend, niet goed besteedt. Wij behooren anders onder diegenen, die oordeelen, dat al wat aan de wetenschap bevorderlijk zijn kan, nuttig besteed wordt. Bezuiniging op dat artikel zou verachtering veroorzaken.

Wij hebben, voor een klein land als Nederland, te veel aan drie staats-universiteiten. Wij zeggen dat niet uit een oogpunt van bezuiniging, wij zeggen het in het belang der wetenschap.

Drie universiteiten zóó te bezetten met professoren, dat elk, of velen hunner naam bezitten of zullen maken in de wetenschap die zij leeraren, dit is eene volstrekte onmogelijkheid.

Hoe zou het mogelijk zijn zulk een personeel, binnen de enge kringen van ons land te vinden, met de betrekkelijk geringe bezoldiging daaraan verbonden?

Onze universiteiten kosten wel is waar veel geld. Wij gelooven evenwel niet, dat men klagen zal over de hooge bezoldiging der professoren.

Een knap man kan in menige andere bedrekking veel meer geld verdienen.

Men heeft menigmalen gevorderd, dat er eene universiteit zoude worden gesupprimeerd, en daarin een middel van bezuiniging te vinden. Het middel zou ongelukkig gekozen zijn.

Neen, men behoorde eene universiteit wat te nemen, omdat men voor een kleiner personeel des te gemakkelijker geschikte personen zou kunnen vinden, en wilde men dan de onkosten der vernietigde universiteit over de blijvende verdeelen, dan zoude men in staat zijn, om mannen van talent voor het professoraat aan te winnen, met hunnen arbeid zoo goed te betalen, dat hij meer aanlokkelijk werd.

De wetenschap is kosmopoliet. En de mannen van bevondene kennis, die wij hier misten, diende men van elders op onzen bodem over te planten. Ook daartoe zoude men in de gelegenheid gesteld worden, door eene hoogere bezoldiging. Het is niet meer dan billijk, dat men een buitengewoon talent buitengewoon beloont. Dit ziet men overal elders, behalve in Nederland.

Zoude het onderwijs misschien minder nationaal zijn, indien men een of anderen leerstoel zag aangevuld door eenen of anderen beroemden Duitschen of Franschen geleerde?

En waarin bestaat nu de nationaliteit van het Nederlandsch hooger onderwijs? Is het niet veelal daarin, dat men de theorien van Duitschlands en Frankrijks geleerden in de Nederlandsche taal, met Nederlandsche langdradigheid, door Nederlanders laat voorlezen?

Wij erkennen gaarne eervolle uitzonderingen. Er zijn onder de professoren mannen van talent, en van orgineel talent; maar zij zijn schaarsch.

Ook bestaat er bijna geen andere prikkel van aanmoediging voor de professoren, dan de liefde voor de wetenschap. Deze kan voldoende zijn voor enkele uitgelezene vernuften. Voor de meesten is zij, vooral in onze materiële eeuw, waarin ieder ten minste een weinig deelt in de zucht naar materieel welvaren, in verre na niet genoegzaam, om aanleiding te geven tot broeitevollen arbeid. Van daar dat vele professoren zich vergenoegen met oude diktaten voor te lezen, of die een weinig te wijzigen en opnieuw in te kleeden, liever werk, dat ruimte van tijde, gewenschte studiën, door hen weinig voordragen.

Er is daarenboven, van staatswege weinig, dat de studeerende jeugd tot vlijtige beoefening der hoogere wetenschappen kan aanzetten. Men heeft hier te lande den schijn aangenomen, als of men de wetenschap als schadelijk aanmerkt. Althans, mannen van talent ziet men dikwijls voorbij gestreefd worden door nulliteiten, die in hooge en goed betaalde bedieningen geplaatst het bewijs geven, dat ten minste kennis niet te een *mogen de parvenir*.

Zoodra eenmaal bij de jeugd de overtuiging is ingeworteld, dat protektie meer afdoet dan wetenschap, om in de gouvernements-wereld voorpuit te gaan, dan is het zeer natuurlijk, dat men deze verwaarloost, om later gene door relatiën en kuiperijen te zoeken.

Men kan de vruchten van dusdanige overtuiging maar al te dikwijls aan de universiteiten opmerken. Men werkt juist zooveel als noodig is, om zich den begeerden doktoralen graad, en dat nog met moeite, te bezorgen. Weinigen zijn zij, die de wetenschap behartigen en najagen.

Het is onvermijdelijk, of onder zulke omstandigheden moeten de wetenschappen kwijnen. De nationale eigenliefde moge het zich verbloemen; maar zoo zeker als het is, dat Nederland ver achter is in konstitutionele ontwikkeling, zoo zeker ook is het, dat bij ons de wetenschap in verre na niet is op den trap van vooruitgang, welken wij elders bespeuren.

Ook hierin is bij gevolg in Nederland dikwijls hervorming nodig.

De begrafenis van Joseph Bonaparte heeft in den avond van den 2den dezer te Florence plaats gehad. De lijkkist, op eene met vier zwarte paarden bespannen rouwkoets geplaatst, en voorafgegaan door lange rijen van geestelijken, is uit het paleis Sarristorie naar de kerk van Santa-croce het Pantheon van Florence, gevoerd. De broeder van Napoleon zal dus zijne laatste rustplaats hebben, nabij de grafsteden van Dante, Galileï, Machiaveli en Alfieri. De dooden [illegible] gezonderd leven verdienen, [illegible] ter dezer gelegenheid, door de bevolking van Florence op eene treffende wijze gehuldigd geworden. Broeders van barmhartigheid, dat is te zeggen, de Florentijnsche burgers en edelen, die deze achtingwaardige broederschap uitmaken, volgden de lijkbaar in grooten getale. Het rouwkleed was met geenerlei onderscheidend eereteeken versierd.

Men zegt, dat de familie verzocht had, de katafalk met de wapenen van het koningshuis te versieren, maar, dat haar zulks geweigerd is. Daarentegen was de kerk door duizenden [illegible] en, met wezentlijk [illegible] geheel zwart behangen. Het door Joseph Bonaparte nagelaten vermogen is zeer aanzienlijk en [illegible] zijne eenigste zuster, de prinsesse [illegible] de Canino. Hij heeft zijnen broeder Jerome een jaarwedde van 12,000 Toskaansche [illegible] (80,000 guldens Ned.) vermaakt, wien de [illegible] tuin minder ter meer gepaster tijd kon te [illegible] komen.

— Deze dagen werden drie Pruisische betrekkingen tot de beklimming van den Vesuvius, door roovers, aangevallen. Men verhaalt de zaak als volgt: de

reizigers waren vergezeld van een' gids en de gensd'armes, die steeds op den Vesuvius tot bescherming van vreemdelingen geposteerd zijn, gelukkig bij den kegel aangekomen, waar als gewoonlijk de gensd'armes terugkeerden. Toen zij den kegel beklommen, zagen zij een kerel achter eene rots te voorschijn, en bragt den voorsten der vreemdelingen eene ligte wond met zijn mes toe, die daarop met een' zijner begeleiders en den gids bergaf de vlugt nam. De tweede der begeleiders vlugtte den berg op, werd echter door eenige roovers vervolgd, ingehaald, ter aarde geworpen, van zijn geld, 10 of 12 napoleonsd'or en een horlogie beroofd en door tien messteken gewond. Later zochten zijne medgezellen hem op, doch eerst te Resina kon de arme gewonde hulp bekomen, waar ook tevens de zaak voor den regter gebragt werd. De zaak heeft onder de vreemdelingen natuurlijk sensatie gemaakt, en is ook werkelijk bijna iets ongehoords. Sedert 20 jaren is gewis iets dergelijks niet voorgekomen, en de policie zal zeker aanstonds alle maatregelen nemen, om voor het vervolg de zulken, die den Vesuvius beklimmen alle vrees te benemen.

— Men zegt dat deze dagen van wege het kabinet van Lissabon, aan Don Miguel, voorstellen zijn gedaan om van hem te verkrijgen, dat hij van zijne aanspraken op de kroon van Portugal afstand zoude doen, die onder het financieel oogpunt veel voordeeliger zijn dan de vorige. Deze onderhandeling zou toevertrouwd zijn geworden aan eenen invloedrijken diplomaat; men twijfelt echter, dat Don Miguel, die van den Paus eene jaarlijksche toelage geniet, die propositien zal aannemen.

GRIEKENLAND

Berigten uit Athene melden, dat de verkiezingen langzaam vorderden en dat de oppositie tegen het ministerie dagelijks geduchter werd, vooral sedert dat de hr. Colletti, het hoofd der Romeliotische oorlogspartij, zich openlijk tegen het kabinet had verklaard. Grivas was wel in Akarnanië tot vertegenwoordiger gekozen, maar de gouverneur verklaarde zijne verkiezing ongeldig uithoofde zijner landsuitbanning en proklameerde den op de lijst volgenden kandidaat als wettig gekozen.

De oogst van alle aardvruchten was over het algemeen zeer ruim uitgevallen.

— Deze dagen is de Fransche admiraal, die des avonds in gezelschap van twee begeleiders uit Athene naar den Pireus terugkeerde, op den weg derwaarts door zes roovers aangevallen en uitgeplunderd.

— De Pruisische oorlogskorvet *Amazone* is den Pireus binnengeloopen.

— De dagbladen der hoofdstad hebben de vraag opgeworpen: of de Katholijken al of niet als leden der vertegenwoordiging zullen worden toegelaten. Het getal Katholijken in Griekenland is niet zoo beperkt, als men gewoonlijk gelooft; er zijn er veel op de eilanden van den archipel, en het grootste gedeelte hebben er grooten invloed. Ten bewijze daarvan strekt, dat onderscheidene hunner tot vertegenwoordigers gekozen zijn. De vraag blijft nu of men hen als zoodanig zal toestaan in de wetgevende [illegible] te nemen. Het is te vreezen dat deze kwestie tot ernstige moeijelijkheden zal leiden en dat de Britten ook hier in het spel zullen komen.

AMERIKA

— Uit Texas schrijft men, dat de prins van Solms, den 12 julij te Galveston was geärriveerd, en wel naar men meent, als vertegenwoordiger eener te Mentz gevestigde vereeniging, die ten doel heeft de landverhuizing uit Duitschland gemakkelijker te maken en te regelen, en voor de bescherming der landverhuizers in de gewesten waarin zich nedersetten te waken.

— Een brief van Havana van den 16 julij, deelt van het hoofd der laatste zamenzwering, Placido, die den 1 met [illegible] werd geexekuteerd, Placido heeft te [illegible] oogenblik blijken gegeven van [illegible] standvastigheid en koelbloedigheid. Hoewel vijf kogels, maar niet dodelijk getroffen, wendde hij zich naar de soldaten, zeggende: zal geen uwer medelijden met mij hebben; daarna op het hart wijzende, riep hij: hier is het, hier dat gij moet mikken. In hetzelfde oogenblik troffen hem twee kogels in de borst, en hij viel, om niet weder op te staan. De brief, die deze berigten mededeelt, voegt er bij, dat men hoopt, dat deze exekutie de laatste der bloedige maatregelen zal zijn, waardoor het gouvernement de zamenzwering, welke de intrigues van den Engelschen konsul Turnbull grootendeels had verwekt, straft.

— De berigten van Haïti van den 11 julij te Liverpool, via Baltimore, ontvangen, melden, dat alles op het eiland rustig was, hoewel men ieder uur de hervatting der vijandelijkheden verwachtte. Den 8 was eene nieuwe vlag te Porto Platto geheschen, onder den naam van Dominikaansche vlag. Denzelfden dag was een Spanjaard, een blanke, tot president van het Spaansch gedeelte des eilands verkozen geworden.

De berigten van Montevideo melden, dat de oorlog met gelijke woede wordt voortgezet.

DUITSCHLAND

Den 15 augustus is te Berlijn in de ruime zalen van het koninklijke Zeughuis, de eerste tentoonstelling van voorwerpen van nijverheid uit de verschillende tot de Duitsche tolvereeniging behoorende staten geopend. In de meeste dier staten heeft het plan van deze tentoonstelling grooten bijval gevonden, zoodat nu reeds 30,000 voorwerpen waren ingezonden, terwijl er nog veel gewacht werden.

— In de laatste dagen hebben de werklieden van eenige Berlijnsche katoen-fabrijken, waarschijnlijk opgezet door het voorbeeld van de fabrijkarbeiders in Silezie en Bohemen, in massa geweigerd hun werk te verrigten, zoo hun geen hooger loon wierd toegestaan. Eenige der belhamels zijn in hechtenis genomen.

— De koning van Pruissen is den 11 dezer te Weenen aangekomen. Den volgenden dag heeft Z. M. een bezoek bij de keizerlijke familie op Schönbrunn afgelegd.

— Uit de Rijn-gewesten luiden de berigten over den oogst, ondanks het regenachtig weder, zeer gunstig.

— De Russische vloot is den 2. in het Kattegat gezien, westwaarts stevenende.

ENGELAND

De herstelling der koningin gaat zoo naar wensch voort, dat na den 14 dezer geene bulletins meer zijn of zullen worden uitgegeven. Ook de jonggeboren prins blijft voortdurend welvarend.

— De prins van Pruissen heeft een bezoek bij prins Albert, op het kasteel van Windsor, afgelegd en de koningin-weduwe en verscheidene andere leden der koninklijke familie bezocht. Na een tegenbezoek van den gemaal der koningin ontvangen te hebben, is hij onderanderen door den prins Eduard van Saksen-Weimar vergezeld, uitgereden om he abtdij van Westminster te bezigtigen.

Den 16 zijn de voornaamste bruggen over den Teems, alsmede de dokken, door Z. K. H. in oogenschouw genomen, die daarna den tunnel heeft doorgewandeld. In den namiddag reed hij andermaal uit, bezigtigde den Tower en het Britsche museum, en gaf des avonds een prachtig feest, tot hetwelk onder anderen de hertog van Wellington genoodigd was.

— Den 2. der volgende maand zullen de regters hunne meening over de hun voorgestelde vragen in zake van O'Connell en zijne medegevangenen, in het huis der lords uitspreken.

— Het berigt van het bombardement van Tanger is den 16 augustus te Londen ontvangen, en heeft daar, ook ter beurze, eenen ongunstigen indruk gemaakt. Sommige Londensche bladen nemen uit deze gebeurtenis aanleiding tot hevige uitvallen tegen Frankrijk, en opperen het vermoeden, dat die mogendheid hare Afrikaansche bezittingen met steden of landstreken van Marokko aan willen vergrooten; hetgeen voor de Engelschen, die uitgestrekten handel op Marokko drijven, zeer nadeelig zou zijn. De *Times* evenwel behelst in het nommer van den 17 een gematigd artikel over deze zaak, waarin erkend wordt, dat Frankrijk regtmatige grieven tegen Marokko had, en dat het hier eigenlijk een' twist geldt, waarmede andere Europesche natien niets te maken hebben. Het eenige, waarover dezen zich, volgens de *Times*, zouden kunnen beklagen, is daarin gelegen, dat men van de zijde der Fransche regering vroeger te kennen had gegeven, dat men Tanger, als eene half-Europesche stad, zou sparen. De *Times* eindigt zijn artikel intusschen met de reeds dikwijls herhaalde aanmaning, dat Engeland zijne zeemagt op geduchter voet behoort te brengen, dan thans het geval is.

— Ook de zaak van Taïti houdt steeds de algemeene aandacht te Londen sterk gaande. De dagbladen beweren voortdurend, dat de Fransche bevelhebber d'Aubigny door het gevangen zetten en uitbannen van Pritchard het regt der volken geschonden heeft, en dat daarvoor genoegdoening moet worden verleend.

— Het zendeling-genootschap te Londen heeft eene buitengewone vergadering gehouden om den eerwaarden vader Pritchard te troosten, over de *grove en onwaardige behandeling* waarvan hij te Taïti het slagtoffer is geweest.

Men weet dat de konsul Pritchard, op kosten van het genootschap naar de Societeits-eilanden is afgezonden geweest; hij had dus aanspraak op dit kompliment van rouwbeklag.

De heer Pritchard nogaltijd *met een officieel karakter bekleed*, heeft in die vereeniging het woord niet kunnen voeren; doch hij heeft gezorgd door zijne tegenwoordigheid de tegen Frankrijk en de Katholijke missionarissen gehouden taal te bekrachtigen. Het heeft aan geene hevige uitvallen ontbroken, tegen de zoogenoemde kuiperijen der Kerk van Rome, tegen Lodewijk Philips, die men beschuldigt zich met lijf en ziel aan de Katholijke zendelingen verkocht te hebben, tegen de Katholijke priesters, tegen de Fransche officieren, die men struikroovers en zeeschuimers noemt, tegen sir Robert Peel zelven, wien men bedreigt, dat indien hij over de aangedane beleediging geene wraak neemt, de gansche natie zal opstaan om tegen die krenking der nationale eer te protesteeren. Klagten, scheldwoorden, bedreigingen, niets is gespaard geworden om de gemoederen op te ruijen. Die ongepaste taal wordt dan ook door de dagbladen van onderscheidene kleuren gelaakt. De *Galignani's Messenger*, een protestantsch dagblad, zegt daaromtrent:

» De godsdienstige onverdraagzaamheid welke de in die vergadering uitgesproken redevoeringen gekenschetst heeft, kan ten oplossing geven van de wanorde en van de twisten, welke ongelukkigerwijze op Taïti bestaan.

» De hevige taal, welke men gevoerd heeft, deed onderscheidene toehoorders opmerken, dat de regering niet te zeer kon getaakt worden, dat zij den gewigtigen post van konsul toevertrouwd had aan een zendeling, eenen post die onder andere hoedanigheden, vooral een bestand oordeel en eene strikte unpartijdigheid vereischt. De betrekking van konsul, heeft hun geheel en al onbestaanbaar toegeschenen met de pligten van een' zendeling, die

tot eene zoo oorlogzuchtige associatie als het Londensch genootschap behoort.»

— Twee zeer oude en geachte handel-huizen te Manchester hebben hunne betalingen gestaakt. Hun passief bedraagt, zoo als men zegt, meer dan 70,000 p. st.

— De volgende bijdrage tot de biographie van den heer Pritchard strekt ten bewijze hoe hij de evangelische zedeleer in verband weet te brengen met de belangen zijner beurs.

Een Engelsch schip was voor Taïti gekomen met eene vracht van manufakturen, met welke men zeer verlegen was. Pritchard die bij die lading geinteresseerd scheen te zijn, klom dadelijk op den predikstoel en bestrafte den naakten toestand der inboorlingen, eindigende met aan de toehoorders bekend te maken, dat, indien zij voortaan als christenen en als beschaafde menschen wilden leven, zij gebruik moesten maken van de goedkoope gelegenheid, welke hun thans werd aangeboden.

— De *Times* bevat een' brief van zekeren Walter Brodie, waarin onder anderen gezegd wordt: »dat hij acht dat het Fransch gouvernement gelijk heeft, door te beweren dat de heeren Bruat en d'Aubigny volkomen in hun regt waren door den heer Pritchard in hechtenis te nemen, omdat hij zijn' pligt overtreden, de hartstogten der inlanders opgewekt, een oproer verwekt, en zooveel als in zijn vermogen was, de veiligheid hunner etablissementen had in de waagschaal gelegd, omdat hij dit áls volkomen waar achtte. De heer Pritchard was de eerste oorzaak, en ik mag zeggen de eenigste oorzaak, van de laatste verstoring der rust op Taïti. Had de heer Pritchard alleen zijn' pligt als konsul vervuld, in plaats van eenige jaren geleden koningin Pomaré te overreden, eenige Fransche Roomsch Katholijke priesters van Taïti te verdrijven naar de eilanden Gambier (welke priesters volgens de wetten van Taïti regt hadden op het eiland te blijven), zou Taïti nu nog in vrede verkeeren, gelijk zulks vroeger het geval was. Herinnert de heer Pritchard zich, nu hij in Engeland is, nog de onbescheidene wijze, waarop de voormelde priesters van Taïti verwijderd werden, en op bevel der koningin door Pritchard daartoe aangezet, in eenen kleinen schoener naar de Gambiereilanden overgebragt werden? De heer Pritchard moge dit loochenen; maar in waarheid, hij kan dit niet.

»De heer Pritchard was verscheidene jaren zendeling te Taïti, en ik twijfel niet, dat hij handelde zoo als hij wenschte, ware hij tijdens de verdrijving der priesters een zendeling geweest; maar ongelukkig vergat hij, dat hij te gelijk Britsch konsul te Taïti was. Het verwondert mij, zegt de schrijver verder, dat sir Robert Peel eene schitterende tolheffing eischt, zoo als hij dit noemt; voor den hoon, aan dit land aangedaan, wegens de gevangenneming van een gewezen konsul, die de eenige oproerstoker was tot de gemelde oplusten. Ik vermeen, dat de Franschen evenzeer in hun regt waren om den heer Pritchard, voor zijne handelingen gevangen te nemen, als het Taïtisch gouvernement zulks was, om den heer C. B. Wilson, plaatsvervanger van den heer Pritchard, of vice-konsul, tijdens de laatste in het begin van 1842 zich hier bevond, in den kalaboose, (gevangenis) te plaatsen, wegens dronkenschap. Een fraaije vice-konsul! Heeft sir R. Peel ooit hiervan gehoord? Neen; en hij hoorde ook niet het 20 gedeelte van hetgeen hij behoorde te weten, alles bovengemelde is niet meer dan gerucht. Ik was er getuige van, en kan het feit betuigen.»

SPANJE.

Nadat de koningin zich den 13den dezer te Barcelona had ingescheept, om zich naar Valencia te begeven is zij, uithoofde van het ongunstige weder te Tarragona moeten binnenloopen, van waar zij de reis naar Madrid over land zal voortzetten.

— Onder de bescherming van koningin Maria Christina heeft zich eene maatschappij gevormd om twee spoorwegen, de een van Madrid naar Alikante, de ander van Aranjuez naar Cadix aan te leggen.

— In de stad Carabanchel de Alajo is don Narcis Miguel Ayllon, gewezen minister van financien onder het ministerie opez, overleden; bij zijne begrafenis den 10 dezer, vergezelde eene talrijke menigte de lijkstaatie.

— De *Gazette de Madrid* deelt het zoo lang verwachte koninklijke besluit mede, waarbij de staking van den verkoop der geestelijke goederen wordt bevolen. Dit besluit heeft in de hoofdstad veel sensatie gemaakt.

FRANKRIJK

Don Carlos en zijne familie verlaten Bourges om zich voor de gezondheid van den Infant naar de baden van Néris, bij Montluçon te begeven.

— Toen de telegraphische depeche van het bombardement van Tanger den koning werd overhandigd, terwijl hij bij het diner tegenwoordig was, dat ter gelegenheid van den doop der voor eenige dagen geboren dochter van den prins van Joinville gegeven werd, las hij die en stak haar in den zak met de woorden: »het is wel." Eerst na den afloop van den maaltijd deelde Z. M. den inhoud aan eenige personen mede.

— De *Moniteur Universel* deelt een kort verslag mede, van het rapport van prins van Joinville over het bombardement van Tanger. Het vuur ten 8½ ure geopend, was eerst ten 11 ure gestaakt geworden. De prins heeft veel moed betoond: hij was steeds de voorste bij het vuur. Het verlies van de zijde der Franschen is gering: twee scheepsjongens zijn gedood; het getal der gewonden gaat geen 25 te boven; het eskader moest den 8 voor Mogador vertrekken om ook die stad te bombarderen, dit laatste bewijst dat het berigt hetwelk de in bezitneming van Tanger aankondigde, verdicht is.

— Onder het publiek der hoofdstad liep den 18 algemeen het gerucht dat de prins van Joinville, alvorens zijne operatie te beginnen den 6 depeches aan den maarschalk Bugeaud had gezonden om hem kennis te geven dat hij met het bombardement eenen aanvang ging maken. Men beweerde dat de maarschalk, op ontvangst van die depeche, naar Fez was opgetrokken om zich van die plaats meester te maken. Zelfs verhaalde men, dat hij den 7. of 8. door de Marokkanen was aangevallen geworden, en na hem andermaal op de vlugt te hebben gedreven in het binnenland was doorgedrongen, zonder verdere berigten van den prins van Joinville af te wachten.

— De *Toulonnais* verzekert dat het smaldeel van den prins van Joinville met nog twee stoomboten eene van 320, de andere van 220 paardenkracht, zal versterkt worden; dit zijn waarschijnlijk de *Cuvier* en de *Lavoisier*, welke te Toulon disponibel liggen.

— Men heeft te Toulon directe berigten uit Oran tot den 10 augustus. De maarschalk Bugeaud liet zich ophouden door onderhandelingen, welke op de lange baan geschoven werden. De kolonel Foy was uit Oran vertrokken om zich naar den maarschalk te begeven, alwaar men zich af of hij hem het bevel tot agteren overbragt.

Volgens andere berigten uit Toulon van 13 zouden de vijandelijkheden tusschen den maarschalk Bugeaud en de Marokkaansche troepen eveneens begonnen zijn.

— Er is niets nieuws uit Marok bekend. Men verspreidt wel is waar allerlei soldatenlingen gerechten; doch dezelve verdienen, zoo als de dagbladen dit aanmerken, geen het minste geloof.

— Men zegt dat de hertog van Nemours, die zich thans te Metz bevindt, per telegraaph bevel heeft gekregen, in allerijl terug te keeren.

— Men wil te Parijs weten dat de heeren d'Aubigny en Bruat van Taïti zullen worden teruggeroepen. Het kabinet van Londen zou er steeds op aandringen dat het gedrag dier beide officieren werd afgekeurd. De heer de St. Aulaire zal dagen naar zijnen post te Londen terugkeeren.

— De polytechnische school is ontbonden. De aanleiding daartoe is geweest, het verzet der leerlingen om den heer Duhamel die als examinator over hen benoemd was, als zoodanig te erkennen, op grond dat die benoeming in strijd met de bestaande regelen had plaats gehad. Een koninklijk besluit, gekontrasigneerd door den minister van marine, die tot interim met het departement van oorlog belast is, bevoegt dat al het personeel zal behouden blijven, en dat de reorganisatie der school bij nader besluit zal worden geregeld.

— De generaal baron Tagel, buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister van Z. M. den koning der Nederlanden, heeft Z. M. den koning der Franschen, in een bijzonder gehoor, het antwoord van zijnen souverein overhandigd op de kennisgeving wegens de geboorte van den hertog van Alençon.

NEDERLAND

's BOSCH. De minister van financien heeft bekend gemaakt, dat het gezamenlijk bedrag van de schatkistbiljetten, daargesteld krachtens de wet van 27 december 1840 en 19 junij 1843, welke op den 1n. dezer nog in omloop waren, beliep eene som van ƒ 3,262,400.

— Men verzekert, dat de reis van HH. MM. den koning en de koningin naar Weimar den 20 dezer bepaald blijft.

VUGHT, 17 Augustus. Heden omstreeks half twaalf ure is Zijne Majesteit de Koning, vergezeld van den majoor Merkes, hoogstdeszelfs adjudant, komende van Tilburg, aan de Cromvoirtsche heide afgestapt en heeft de werken voor het verschanste legerkamp in oogenschouw genomen, welke onder de direktie van den heer kapitein ingenieur van Ingen aldaar opgeworpen en daargesteld zijn. Van koningskomst des avonds te voren verwittigd, wapperde de nationale vlag van alle werken van het kamp alsmede van de keet van den heer kapitein genoemd en van die des aannemers van het werk den heer van de Griendt; terwijl bij Zijner Majesteits komst en vertrek een algemeen gejuich door de werklieden van het kamp ten getale van 600 werd aangeheven en door de overige aanwezigen met geestdrift beantwoord.

Zijne Majesteit heeft hoogstdeszelfs bijzondere tevredenheid betuigd zoo over de spoedige daarstelling, als de net- en juistheid van de bouwkunst eener buitengewoon korten tijd afgewerkte gedeelten van dit belangrijk kamp, terwijl Zijne Majesteit bij het verlaten van het kamp de hooge vergunning heeft verleend, om deszelfs doorluchtigen naam aan hetzelve te verbinden, en het kamp alzoo voortaan te noemen: *Gevestigheerd Kamp Koning Willem II.* De heer kolonel directeur van der Wijck en de majoor eerstaanwezende ingenieur Lekhout, hebben Zijne Majesteit den koning op deze [redacted] genoeg twee uren heen [redacted] na afloop waarvan [redacted] is teruggekeerd.

ZWOLLE. De voorgenomen verloting van schilderijen, waartoe reeds een aantal en daaronder zeer kostbare schilderijen zijn bestemd, vindt veel bijval. Z. M. de koning en prins Frederik der Nederlanden hebben daartoe een aantal loten deelgenomen.

PROGRAMMA

DER SCHUTTERS-FEESTEN DE

SOCIETEIT DE UNIE te 's Hertogenbosch.

25e *Augustus* 1844.

1. 's Avonds 7 ure, aankondiging door het geluid der klokken en het lossen van het geschut.

26e

2. 's Morgens 9 ure vergadering in het societeitsgebouw ter verifikatie der mandaten, voorlezing van het reglement van orde, onderzoek der verstokomende schutters, [redacted] aanwijzing der premie.

3. Ten 10 ure vergadering op het stadhuis, [redacted]

4. Afhalen van den schutter-koning met de commissie, het vaandel, de prijzen, dekoratie en premie

door de schutterij der societeit voorafgegaan door de muzijk.

5. Algemeene optogt van af het stadhuis in de volgende orde:

a. Een detachement infanterie, de horenmuzijk en de muzijk der stedelijke schutterij.

b. Eerste helft der deelnemende schutterijen met hunne vaandels, banieren en kommissarissen.

c. Eerste afdeeling der schutterij van *de Unie.*

d. Derzelver scherpschutters met hunne banier.

e. De prijzen, dekoratie en premie, gedragen door 4 jongelingen.

f. Het vaandel.

g. De schutterskoning, kommissarissen, en dignitarissen van de schutterij de *Unie.*

h. Derzelver aspirant scherpschutters.

i. » tweede afdeeling schutters.

k. » honoraire schutters en leden der societeit.

l. Muzijk der lanciers.

m. Tweede helft der deelnemende schutters als boven.

n. Een detachement infanterie.

Gaande langs het *Hotel het Parlement*, over den *Hoogen Steenweg, Visch-, Kruis-, Postel-* en *Vughterstraten*, achter het stadhuis om, door de *Verwer-, Peper-, Toren-, Binthamer-* en eerste *Nieuwstraten* naar het societeits-gebouw.

6. Ten 11 ure aanvang van den wedstrijd en het bal.

7. Ten 9 ure 's avonds uitreiking der prijzen, dekoratie en premie door den koning van af den troon.

8. Groote illuminatie, muzijk en brillant vuurwerk in de straten.

Door welwillende vergunning zullen de stadspoorten den geheelen nacht door geopend worden.

29e

's Namiddags 3 ure koningschieten, en 's avonds 9 ure inhuldiging van denzelven op den troon.

2e *September.*

Tot sluiting der festiviteiten des namiddags 3 ure prijs schieten, gevolgd door een souper.

MENGELWERK.

DE VERDRIJVING DER KARMELITESSEN
Te *TULLE* in *FRANKRIJK.*

Het ministerie geeft zich zonder eenige terughouding over aan de woede der anti-Katholijke partij, en de eerste slagtoffers, die hetzelve op de altaren van het herrezene voltairianismus opoffert, zijn acht arme verlatene vrouwen, zonder eenige verdediging, die de sleutel gehad hebben, om zich te vereenigen, ten einde te zamen te leven en God te bidden.

Wij hebben in ons N°. van 27 julij laatstleden doen kennen, het besluit, waarbij de gemeenteraad van Tulle verzoekt, dat de dames-karmelitessen uit de stad zouden worden gejaagd en weggezonden. Wij hebben ook gezegd, dat de prefekt van la Corrèze, bekend door zijnen tegen-geestelijken ijver, een [illegible] aan den minister van binnenlandsche zaken [illegible] ingezonden, om gemagtigd te worden tot de onmiddelijke [illegible] dier vervolgende maatregel. Deze ambtenaar verzoekt dringend aan den minister om zich te haasten en het zoodanig aan te leggen, dat zijn hoogeerw. [illegible] de bisschop van Tulle, de eenige beschermer [illegible] hulp de geestelijke zusters konden inroepen, van geen berigt kreeg.

De heer Duchâtel heeft verstanden, dat de gelegenheid te schoon was, om [illegible] waarborg te geven aan de vijanden der Kerk, en de loftuitingen te verdienen van alle goddelooze naschladen, dan dat hij dezelve zoude hebben laten voorbijgaan. Vier en twintig uren na de ontvangst van [illegible] verslag, is er bevel gegeven, om te verdrijven uit het huis, dat haar toebehoort, de acht vrouwen, wier gestreng leven de vrijdenkers van la Corrèze er gert, en wier gebeden het gouvernement in gevaar stellen.

Wanneer een burger eene misdaad begaan heeft, wanneer een zoon zijnen vader gedood heeft, wanneer eene vrouw haren man vergiftigd heeft, acht men zich niet ontslagen, om ten zijnen opzigte de voorgeschrevene vormen in acht te nemen, men beschuldigt hem, men ondervraagt hem, men hoort hem, men beraadslaagt over deze beschuldiging, men brengt den schuldige openlijk voor de regtbanken; het wordt hem toegestaan, om zijne verdediging in te brengen, in een woord men maakt hem zijn proces op. Maar de misdaad der karmelitessen van Tulle is te groot, dan dat men zich aan al die formaliteiten zoude binden; er zijn gelegenheden, waarin het heil des vaderlands de opperste wet wordt: ijdele haauwgezetheid op wettigheid kan in zoodanig geval een vaderlandlievend minister niet tegenhouden. Acht vrouwen zijn vergaderd binnen het departement la Corrèze; het is klaar, dat zij hare dagen en hare nachten doorbrengen met den Hemel aan te roepen; wat is het noodig, meer te weten? De veiligheid van den staat is klaarblijkelijk in gevaar. Prefekt! zend awe gensd'armes, schend de woning van de acht oproermaaksters, verspreid ze, op dat zij zich nooit weder kunnen vereenigen, om in het duistere hare zamenspanningen voort te zetten!

En het charter? — O! het charter! hebben wij de omwenteling van 1830 gemaakt voor de karmelitessen? En de vrijheid van [illegible] De vrijheid van geweten bestaat in het ongestraft mogen bespotten van de godsdienst en van hare wetten. Deze vrijheid wordt dus niet geschonden, wanneer men zich bepaalt om geweld te gebruiken, ten einde vrouwen te beletten eenen leefregel te volgen, die door de Kerk is goedgekeurd, en evangelische raden in uitoefening te brengen.

En de verdraagzaamheid? — *Alle groote mannen,* zegt Voltaire, *zijn onverdraagzaam geweest, en men moet het zijn.* Laat ons groote mannen worden. Dat de nakomelingschap altijd roeme op de binnenring en de verwoesting van het klooster te Tulle!

En de gelijke bescherming, gewaarborgd voor zijne godsdienst aan ieder burger? — Zijn karmelitessen dan burgers? En kan men het gemeenschappelijk gebed, de geregelde opvolging van de wetten door de Kerk gegeven aan de geestelijke vereenigingen, beschouwen als uitoefening van de Katholijke eeredienst?

Het schijnt echter, dat alvorens deze acht arme vrouwen zoo hevig te treffen, men haar had kunnen verwijtigen van de misdaad waarmede men haar beschuldigt, ten einde te weten, of zij iets ter harer verdediging hadden in te brengen? — Hebben geestelijke zusters dan het regt om zich te verdedigen, wanneer een gemeenteraad haar aan den openbaren haat prijs geeft, wanneer een prefekt haar naadelaagt?

Maar zoo er eenige zwarigheid bestaat, om den bisschop van Tulle te raadplegen, of ten minste te verwittigen? Alles wel beschouwd, gaat de zaak hem van nabij aan, en vervolgens, wie weet het? Misschien had hij in zijne wijsheid eenig middel gevonden, om de zaken te schikken, en de harstogten van de philosophen der plaats te bedaren, zonder zooveel opzien te verwekken. Dit is het juist, wat men niet gewild heeft; er moest een voorbeeld gegeven worden. (*L'Univers.*)

Advertentien.

Heden overleed zeer voorspoedig van eenen ZOON, *MARIA VAN BAER*, geboren *VAN MEERIJK.*

's Heer, den 20 *Augustus* 1844.

Heden overleed zeer voorspoedig van eenen ZOON, *MARIA JOHANNA ANTONIA BERT*, geliefde echtgenoot van

P. T. APPELBOOM, Apotheker.

Bergenopzoom, 17 *Augustus* 1844.

Eenige kennisgeving.

Getrouwd:

Mr. A. J. H. VAN BUUREN, te *Gierstheet*,
met
M. D. J. VAN HEES.

Maestricht, 20 *Augustus* 1844.

300 STUKS

NIEUWE SLAGEN

SCHUIJERWAGENS

zijn te bekomen voor eenen civielen prijs bij *A. L. VAN WOERDEN*, Houtkooper, te *Wijk* bij *Heusden.*

F. J. M. RITS, Notaris, residerende te *'s Hertogenbosch*, zal, voor zijnen Principaal, op Woensdag den 28 Augustus 1844, *Provisioneel*, en veertien dagen daarna, misthien op Woensdag den 11 September 1844, *Finaal*, beide des avonds ten *seven* ure, in het Oud Staats Koffijhuis bewoond door F. M. HOUMANN te *'s Hertogenbosch*, in het openbaar Opveilen en Verkoopen:

1e. Een LANDBOUWERS-HUIS, met ACHTERHUIS of SCHUUR, voorts KAMHUIS, ERVEN, TUIN en BOUWLAND, aan elkander gelegen te *Geffen*, ter plaatse het Heike, Kadaster C. Nos. 617, 618 en 619 te zamen groot 1 Bunder, 34 Roeden en 84 Ellen.

2e. Een Perceel BOUWLAND aldaar, ter plaatse de Tijberg, sectie C. No. 571, groot 1 Bunder 30 Roeden en 90 Ellen.

3e. Twee Perceelen BOUWLAND aldaar, ter plaatse de Krommestukken, Sectie C. Nos. 461 en 462, te zamen groot 89 Roeden en 30 Ellen.

4e. Een perceel WEILAND aldaar, ter plaatse de Heikamp, Sectie C. Nos. 793, groot 70 Roeden en 80 Ellen.

5e. Drie Perceelen HOOILAND, aan elkander gelegen te *Rosmalen*, ter plaatse het Leemveld, Sectie B. Nos. 324, 327 en 330, te zamen groot 47 Roeden, 80 Ellen.

6e. Een perceel HOOILAND aldaar, sectie B. No. 332 groot 1 Bunder, 67 Roeden en 70 Ellen.

In eigendom toebehoorende aan *WILLEM GEERT VAN HEESCH* en diens echtgenoote *CLASINA VAN DOOREN* te *Geffen.*

Nadere Inlichtingen zijn te bekomen ten Kantore van den Notaris *RITS* voornoemd.

Graanmarkt van 's Hertogenbosch

van *Vrijdag en Zaturdag, den* 16 en 17 *Augustus* 1844.

Nieuwe Rogge, de aanvoer beperkt zijnde, vond tot den laatst opgegeven koers voreerden afrek.

Boekweit en Haver, was nu kwantiteit prijshoudend. De navolgende prijzen zijn besteed geworden per Nederlandsch mud, als:

NIEUWE ROGGE	*f* 5,00	*f* 5,35.
BOEKWEIT	4,00	5,10.
HAVER	2,25	2,30.

Presumtive waarde op wigt, [illegible]
ROGGE van 71, N. P. *f* 5,40 van 73 N. P. *f* 5,65.
BOEKW. » 67, » » 4,85, » 69 » » 5,10.
HAVER » 41, » » 2,30, » 44, » » 2,35.

Zijnde de middelprijs van de Rogge, waarnaar de zetting van het brood op Woensdag den 14 dezer is geschied 5,44[50].

De 3 Nederlandsche ponden Roggebrood 27½ Ct.
Het Nederlandsch pond Boter *f* 0,50 à 0,60.

De zetting van het Tarwe-Brood wordt alhier geregeld naar de Prijs-Courant der Beurs van Rotterdam, welke is als volgt:

TARWE. Per Mudde.

Nieuwe Zeeuwsche, Overm. en Kadz. 1843 midd. *f* 7,20
Rhijn en Kleefsche, 1843 middelmarkt 6,75
Kleefsche en Hooglandsche, 1843 id. 6,16

BEURS VAN AMSTERDAM

Maandag 19 Augustus, ten vier uro.

[illegible] 2½ pCt. 61, 60[illegible]. 61. Obligatien Nieuwe 3 pCt. 73[illegible]. Ditto Civiele 99[illegible]. Sond. 4½ pCt. [illegible]. Handel 1[illegible], [illegible], 1[illegible], 104. Ditto 4 pCt. 99[illegible]. Ditto 3 pCt. 33[illegible]. Portug. [illegible] pCt 44[illegible]. Oude Russen 4 pCt. 90[illegible]. Do. Spaegl. en Co [illegible] Brazilien 100 p. ct. 83[illegible].

Gedrukt bij D. A. A. DE ROOY